

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

LETO I.

Ljubljana, dne 17. oktobra 1935.

ŠTEV. 1.

Njegovemu spomenu

Ko se te dni vsak Jugosloven, pa naj živi kot svobodni državljani v svobodni Jugoslaviji ali pa kot suženj pod tujim jarmom z boleštvom v srcu spominja Velikega Mučenika, ko izgovarjajo milijoni Jugoslovenov z ljubeznijo in občudovanjem Njegovo ime, ime Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja in obljublajo, da bodo izvrševali Njegovo oporoko in ČUVALI JUGOSLAVIJO, nočemo zaostati niti mi, jugoslovenska mladina slovenskega dela našega jugoslovenskega naroda.

Kadar se govori o mladini, se misli vedno na oni del mlajše generacije, ki je dovršila vsaj že svoje 18. leto in jo njeni vedno ožji stiki z vsakdanjim življenjem, zlasti pa njena borba za vsakdanji kruh hote ali nehoče postavljajo pred oči one starejše generacije, ki zavzema trenutno vodilne položaje v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju. Mi ne pripadamo temu delu mladine!

Mlajši smo, saj stojimo s svojimi mlajšimi letniki v neposrednem stiku z dečo izpod 10. leta. Mi smo srednji člen mladinske generacije, ker vežemo najmlajšo mladino z ono, ki mora vsled današnjih težkih razmer morda prerano stopiti v borbo za svoj obstoj in bedno skorjico kruha. Vsi stanovi in poklici so zastopani med nami. Od kmečke mladine, ki že pomaga staršem pri obdelovanju rodne grude, od trgovskega, obrtniškega in industrijskega naraščaja, ki se usposablja za svoj bodoči poklic pa tja do srednješolske mladine, ki si nabira učenosti za svoje bodoče udejstvovanje — vse najdete med nami. Pa tudi vsa mišljenja in naziranja se že odražajo v nas. Že v naših domovih vidimo v svojih starših in starejših bratih in sestrah predstavnike enega ali drugega svetovnega in političnega prepričanja. Naši vzgojitelji se ločijo po različnih pogledih na razne nam deloma še nerazumljive in nedostopne, ravno zato pa tem mikavnejše probleme. In slednjič: naše bistro oči gledajo in čitajo, naša zdrava ušesa čujejo utripe onega javnega življenja, ki polje tako razgibano okoli nas in nas vabi v svoje opasne vrtince in brzice. Gledamo in poslušamo, ne moremo pa nikdar in nikjer povedati tega, kar čutimo in mislimo mi sami. Kako tudi? Obstoji nebroj predpisov, ki nam prepovedujejo vsako vmešavanje v »izvenšolske« zadeve in naposled, kdo nas sploh vpraša za mišljenje, nas, nezrelo mladino, ki naj študira in morda še bje žogo, vse drugo pa prepušča starejšim!

Koliko jih je med starejšimi, ki ne vidijo v nas samo vajencev in učencev, marveč se zavedajo, da znamo tudi mi že kritično gledati in presojudati, da smo tudi mi že sposobni ustvarjati si svoje lastno mišljenje? Prav malo je takih, zato pa čast izjemam, ki vedo, da je ravno mladina v naših letih najbolj pereč problem vsakega naroda. Le mi smo sposobni pridobivati vedno nove letnike dece, ki prehaja doraščajoča v naše vrste, mi predvsem smo sposobni okleniti se z vsem ognjem čistega idealizma te ali one ideje, le iz nas prihaja naraščaj one mlajše generacije, ki posega že v javno življenje. Brez samohvale in pretiravanja lahko rečemo: kakršna je mladina v naših letih, taka bo mlajša v javno življenje vstopajoča generacija, taka bo tudi generacija, ki bo v doglednem času vodila usodo države in naroda!

Ta ugotovitev nalaga seveda tudi nam samim težke dolžnosti. Predvsem to, da ne čakamo samo na milost starejših, marveč zagrabimo za delo tudi sami. Hvaležni smo vsem onim odraslim vzgojiteljem in prijateljem, ki posvečajo svojo skrb in brigo tudi nam in nam skušajo dajati čimveč dobrih nasvetov in navodil za našo bodočnost. Ali tudi za nas velja pregovor »medice cura te ipsum!« Vsak naj gleda predvsem na samega sebe, tudi mi, mladina, posvečajmo samim sebi glavno brigo! Poslušajmo in ubogajmo dobro mišljene nasvete starejših, preizkušene generacije, spoštujmo to generacijo, toda ne sledimo ji slepo! Smo že toliko dozoreli, da vemo, da je tudi v njej mnogo ostankov in sledov njene podaniške prošlosti. Rojena in vzgojena pod tujim jarmom se ta, starejša generacija, po velikem delu ni mogla preleviti, ko je zasijalo solnce svobode v svobodni Jugoslaviji tudi nam Slovincem, najbolj zapadnemu in najbolj eksponiranemu delu jugoslovenskega naroda. To ni naš izum, poslušajte in čitajte mišljenja onih starejših, ki so iskreni in to odkritosrčno priznavajo.

Mi smo rojeni v svobodi, mi bomo morali stvoriti prvo jugoslovensko generacijo, ki jo bodo dali slovenski Jugosloveni Jugoslaviji in svojemu mlademu vladarju našemu tovarišu Nj. Vel. kralju Petru II.

Mi smo oni, na katere je naslovil blagopokojni Kralj Uedinitelj besede:

»Odgovoren sem za Jugoslavijo. Med sedanjim rodom jih je mnogo, ki so še rahlo povezani s sedanjo državo. Zato želim, da na mladino vpliv, ki se mi zdi potreben, in odrešilen. Prihodnji rod mora biti odkritosrčno jugoslovenski, res jugoslovenski in prej kot srbski ali hrvaški ali slovenski,« in nam s tem naložil veliko odgovornost. Ali smo

sposobni, da izpolnimo to divno željo padlega Mučenika in Voditelja? Ali smo sposobni, da stvorimo iz nas samih to generacijo, ki naj bo glavna opora mlademu Kralju, ki Mu bo z 18. letom naloženo težko breme jugoslovenske krone? Upamo, da smo! Če pa nismo, hočemo in moramo storiti vse, da postanemo verni učenci Velikega Uedinitelja in zvesti oporke Mladega Kralja, nosilca in izvrševalca oporoke Njegovega Velikega Očeta.

Hočemo in moramo! Zato stopamo v javnost, predvsem pa pred svoje tovariše s tem glasilom, ki naj vedno in povsod pripoveduje in razglasa, da je

naša volja

stati zvesto ob strani slovenskim materam, ki so nas rodile in slovenskim očetom, ki nas s tolikimi žrtvami vzgajajo, kljub temu in ravno zato pa čutiti in živeti jugoslovenski. Jugoslovenska ideja je bila ona, ki je vzdržala posamezne dele jugoslovenskega naroda, da so si kljub suženstvu in trpljenju ohranili svoje bistvene osobine, zlasti jezik in kulturo. Jugoslovenska ideja je stvorila to državo, ta država stoji in pade z jugoslovensko idejo! En narod smo mi, Jugosloveni od Triglava do Črnega morja, zato pa stremimo skupaj, gojimo, kar nas spaja, zatirajmo vse, kar nas razdvaja! Samo enoten jugoslovenski narod je dovolj krepak, da stvari enotno državo. Samo v enotni jugoslovenski državi moremo najti mi, Slovenci varno zatočišče, samo v njej moremo kot del suverenega jugoslovenskega naroda gledati mirno v bodočnost, ostati zvesti svoji prošlosti pa kljub temu živeti samo za idejo enotnega naroda in enotne države, ki bo nudila slej ali prej varen krov tudi onim našim bratom, ki še danes trpe in umirajo v suženstvu.

To je naša vera, to je naša ljubezen in to je naše upanje. Temu svojemu prepričanju bomo skušali dajati izraza v svojem glasilu, ki naj postane žarišče jugoslovenskega hotelja slovenske mladine, ki hoče ostati zvesta in vdana delu in ciljem Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Kot dokaz te svoje zvestobe in udanosti posvečamo to svoje glasilo, ta zunanji izraz svoje volje Njegovemu spomenu. On naj nas vodi, iz Njega, Njegovih besed in Njegovih del bom črpali sile, da ne bomo omagali na težki in strmi poti do ciljev, ki smo si jih načrtali, Njemu, Njegovi oporoki in Njegovemu sinu, mlademu Kralju Petru II. Karađorđeviću posvečamo sebe, svoje misli in svoje delo.

Slava Kralju Mučeniku!

Prihodnja številka Naše volje izide dne 1. novembra na šestih straneh. — širite in naročajte Našo voljo!

DOGODKI, KI SE ZANJE ZANIMA VES SVET...

Sankcije proti Italiji

Svet Zveze društva narodov je sklenil potem, ko so posebni odbori ugotovili, da je Italija napadalka v abesinskem konfliktu, izvajati proti Italiji sankcije, to se pravi, prisiliti jo hoče, da prekine vojne operacije v Abesiniji. Kot prve pridejo v poštev sankcije gospodarskega značaja, predvsem odpoved vsakih kreditov Italiji, prepoved uvoza iz Italije in uvoza takega materiala v Italijo, ki bi ji lahko služil za izdelovanje vojnega materiala. Proti sankcijam se je izjavil avstrijski delegat in prav tako madžarski, češ da veže njihove države prijateljstvo in hvaležnost. Posebno odločno se je zavzemala za ta ukrep Anglija in to iz najrazličnejših razlogov. Predvsem ne more dovoliti Anglija, da bi se na poti v Indijo, ki je glavno oporišče angleškega imperijalizma, stvorila še ena močna kolonialna sila, ki bi lahko v danem slučaju bistveno otežkočila angleško-indijski promet. Dalje je Angliji mnogo na tem, da si ohrani svoj prestiž na Sredozemskem morju. Tudi iz notranjepolitičnih razlogov se angleška vlada zavzema za politiko Društva narodov. Povod temu je predvsem dejstvo, da so humanitarne angleške organizacije izvedle plebiscit, v katerem se je velika večina angleških volilcev prostovoljno izrekla za čuvanje avtoritete Društva narodov. Ako bi sedaj angleška vlada postopala nasprotno, bi obstajala nevarnost, da ostane pri predstojajočih volitvah v manjšini.

Le s težavo so se odločili tudi Francozi za angleški predlog in angleški časopisi so javno napadali Francijo, češ, da obstoja med Francijo in Italijo tajna pogodba.

V imenu jugoslovenske vlade se je izjavil za sankcije g. Purić, ki je istočasno podal to izjavo za vso Malo antanto. Za balkansko antanto je podal enako izjavo g. Maksimos, grški zunanji minister.

Pričakuje se, da bo ostalo le pri sankcijah gospodarskega značaja, kajti vojaške sankcije bi pomenile neizogibno vojno, ki si je nihče ne želi.

Monarhistični prevrat na Grškem

V četrtek, 10. t. m. so grški generali prisilili predsednika grške vlade Tsaldarisa, da je odstopil in prepustil vladne posle generalu Kondiliu, ki predstavlja v Grčiji največjo avtoriteto. On je takoj sestavil novo vlado, ki si je nadela že monarhistični značaj in si je pustila izglasovati najvišja pooblastila. Za varstvo v državi je proglasila obsedno stanje. Bivša grška dinastija se bo vrnila na prestol šele po plebiscitu, ki bo dne 3. novembra t. l. odločil o državni obliki. Pričakuje se gotova zmaga monarhistov.

Kot je znano, je povzročil pospešitev odločitve v Grčiji Venizelos, ki je letos poskusil izvesti revolucijo, pa mu je spodletelo.

Volitve na Poljskem

Poljska je dobila pred meseci, še ko je maršal Piłsudski živel, novo ustavo. Na podlagi te ustave so se vršile pred kratkim volitve, ki se jih je pa udeležilo komaj 30% volilnih upravičencev. Posebno malo je bilo zanimanja za volitve v poljski Ukrajini, kjer so izvajali oficijelni poljski krogi med Ukrajinci hud teror. Ukrajinci, ki jih živi na Poljskem 6 milijonov, se ne morejo uživati v to, da so na Poljskem brezpravna narodna manjšina. Živijo v nadi, da bodo mogli osnovati svojo državo, v kateri bodo združeni tudi Ukrajinci, ki pripadajo sedaj pod Rusijo, Rumunijo in Čehoslovasko.

Avstrijsko vprašanje

Zbornik Review of Review piše o avstrijskem vprašanju in pravi med drugim: Avstrija je bankrotirana in v jako slabi upravi. Vlada Heimwehra se imenuje »Absolutismus, gemildert durch Schlamperei«. Avstrijski tisk je zelo strogo cenzuriran, kljub temu pa slišite dovolj satire o vladi po kabaretilih.

Sedanje stanje je absolutno nevzdržno in so mogoče samo tri odločitve: ali restavracija Habsburžanov, ali anšlus, ali pa razdelitev Avstrije med Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo.

Mala antanta je zelo odločno protivna restavraciji Habsburžanov in preli, da bi v tem slučaju mobilizirala 600 tisoč vojakov. Italija restavracijo podpira, ker bi bil na ta način preprečen anšlus, poleg tega bi imela še nadalje odločilen vpliv v Avstriji. Mali antanti bi pa bil anšlus ljubeši.

Pravijo, da je Italija ponudila Nemčiji tretjo možnost, to je razdelitev Avstrije. Forarlberg in

Tirolska bi pripadla Italiji, kar bi pomenilo 500 tisoč prebivalcev na 600 kvadratnih miljah. Jugoslavija bi dobila del Koroške in Štajerske: 200 tisoč prebivalcev, večinoma Slovencev, Nemčija pa vse drugo, tako, da bi se povečala na 72 milijonov prebivalcev.

Zdi se, da bi bila razdelitev Avstrije še najboljša rešitev sedanjega stanja, ker bi šlo vse to brez prelivanja krvi. Kako se bo pa vse to končalo, je popolnoma nejasno, gotovo je le to, da mora priti te jeseni do neke odločitve.

Da gre avstrijski vladi trdo, kaže tudi dejstvo, da je priredil podpredsednik avstrijske vlade zborovanje Koroških Slovencev, kjer jih je skušal pridobiti za sebe. Tako pridobivanje poznamo in ga smatramo le kot skrajno ponesrečeno šalo. Če ni znala avstrijska vlada doslej dati Korošcem ničesar, če jih je pri zadnjem ljudskem šleju tako terorizirala, da so se morali pritožiti celo na Društvo narodov, potem je razumljivo, da ne more predstavljati obljuba šefa Heimwehra za koroške Slovence prav nikake garancije.

Socialni položaj srednješolca

Novo šolsko leto se je pričelo in z njimi nove težave in vprašanja, vprašanja, ki tirajo človeka do obupa. Šolnine, knjige, zvezki, stanovanje... Od doma ni denarja; nimajo. Plače so znižali. V šoli pa pritiskajo naprej; zdravniški fond, zvezki, knjige in zopet knjige!

In to pritiska dan za dnem na dijaka revnih staršev, ki stanuje v kaki zatohli podstrešni luknji in premišljuje, računa. Instrukcij ni. Z denarjem za stanovanje si je kupil najpotrebnejših knjig, gospodinja bo počakala. Kako bo, kaj bo, če drugi mesec ne pošljejo od doma več denarja? Dvakrat na dan jé, da je dvakrat na dan lačen. Pa hodi ponosen v šolo, ne potoži nikomur, sam nosi vso težo. Le kakor iz daljave čuti materin blagoslov... In vidi sošolce bogatih staršev. Elegantni so, brez vsake skrbi. Drama, opera, kino, dekleta so njihovi pogovori, on pa je lačen, lačen. Zvečer sanja z odprtimi očmi, sanja, kakor da je eden njih, o ljubezni, ki je nikdar ne bo, da za hip odžene skrbi in pozabi na vso bedo, da pozabi, da prav za prav še ni niti večerjal. Samo enkrat je bil v operi, takrat ko mu je neki sošolec kupil vstopnico za na dijaško. Godba, balet, petje in vsa ta sladka brezskrbnost so ga opijanile, da je pozabil na vse, le poslušal in gledal je s široko razprtimi očmi — in je bil srečen. Ko pa je prišel ponoči domov, je bila njegova beda še hujša, neizmerno večja, zaril se je z glavo v trdo blazino in jokal, jokal...

Naslednjega dne je bil vprašan. Ni odgovoril in je dobil slabo. Profesor se je čudil. »Kako da ne znate?« je vprašal, še razjezil se je. »Kaj pa imate drugega kot se učiti?«...

»Nimam še knjige,« je izjavil.

»Nimam knjige, nimam knjige, vedno ista pesem. Pa si jo kupite, za božjo voljo, saj ne stane več kot Din 50.—. Za knjigo morate imeti. Brez...«

»Spodaj stanuje Rakar, v isti hiši, bova skupaj štu...«

»Ne, to ni nič, iz tega ne bo nič. Vsak mora imeti svojo knjigo. Če si še knjig ne morete kupiti, kaj pa potem študirate! Saj bo tudi brez vas še dovolj gnoja na gimnaziji! Sedite!«

Spomnil se je na mater, ki si trga od ust, da mu pošlje. Ustne so mu zadrgetale in okrog oči so mu zaplesali črni krogi. S stisnjenimi čeljustmi in povešeno glavo se je opotekel v klop.

In tako se bori dan za dnem, teden za tednom, leto za letom, dokler ne konča ves izstradan in izmozgan gimnazijec.

Vendar pa bi se dalo to gorje, če že ne odpraviti, pa vsaj močno izboljšati.

Poglejmo najprej šolnine. Že same po sebi so velika krivica, kajti vsaj študij bi se moral omogočiti dijakom brezplačno. Potem pa tudi razdelitev. Ne bom tukaj navajal razpredelnice, povem naj samo, da višina plačane šolnine kakga industrijalca nikakor ne ustreza njegovim dohodkom, v primeri z uradnikom, ki plača mogoče samo enkrat manj (ali pa še to ne) šolnine, prejemkov pa ima najmanj petkrat manj.

Kakšno breme so šolnine za starše revnih dijakov, si lahko mislimo, če si predočimo, da bi si s tem denarjem lahko nabavili velik del učnih knjig.

Drugo poglavje so pa knjige same, ki so naravnost oderuško drage. To izhaja iz tega, ker si založnik ne upa natisniti velike naklade. Saj si ni nikoli v svesti, da bo knjiga, ki jo je založil, trajala več kot eno šolsko leto. Večno izpreminjanje knjig, iz katere sem se včeraj učil, je danes za nič, ergo, kar sem se naučil iz nje...

Poleg tega se pa dobijo profesorji, ki so pravi rablji dijakom, kar se tiče knjig. Imaš drugo izdajo, ki se razlikuje od tretje samo po tem, da so poglavja nekoliko drugače razvrščena, profesor pa zahteva v svoji kapricioznosti tretjo izdajo in ne pomaga ničesar, moraš jo kupiti — ali pa boš padel v dotičnem predmetu koncem leta.

Zato apeliramo na vse pristojne činitelje, naj se spomnijo, da so tudi sami bili nekoč dijaki in naj se zavedajo, da je le zdrava mladina narodna bodočnost.

V interesu države same je torej, da podpre dijaštvo in mu kolikor mogoče olajša študij.

Potni list

Ko so na meji pregledovali potne liste se je hotel neki potnik ponorčevati iz uradnikov. Namesto potnega lista mu je pomolil pod nos jedilni list, ki ga je vzel v restavracijskem vagonu. Uradnik je vzel jedilni list, ga prebral in pogledal potem še potnika od nog do glave ter rekel:

»Vaš potni list je v redu. Telečja glava, prašičevi parklji, volovsko stegno, vse se ujema. Lahko odidete.«

Z NAŠIH ZAVODOV

Višja gimnazija v Kočevju bo ukinjena?

Kraljevska vlada je izdala odlok, po katerem se začne s prihodnjim letom postopoma ukinja višja gimnazija v Kočevju. Ker smo srednješolci s to odredbo prizadeti, želimo k vsej stvari povedati nekoliko svojih principijelnih misli.

Smatramo, da ima do prosvete pravico vsakdo in da Jugoslavija ne bi izpolnila svoje naloge, če ne bi nudila najširšim plastem jugoslovenskega naroda čim večje možnosti prosvetnega in kulturnega napredka. To se seveda ne more izvršiti samo s pomočjo ljudskih šol. Važni prosvetni faktorji v naši državi so vojska, radio, časopisi, predvsem pa različne strokovne in meščanske šole ter gimnazije, ki naj bi ne nudile dijakom samo neke splošne izobrazbe, marveč bi jim morale dati tudi z nacionalnega stališča podlago za bodoče življenje. Čim več možnosti prosvetnega gibanja bo imel naš narod, tem bližje homo idealu narodnega edinstva in tem večja bo državljanska zavest naše mlade generacije, ki je rojena in vzgojena v Jugoslaviji in ki mora tudi jugoslovensko čutiti. Posebno važna so kulturna žarišča za naš narod v onih krajih, ki so v času Avstro-ogrske monarhije predstavljali stebre nemškega mostu do Jadrana. Taki kraji so še sedaj po nasilnih nemških narodnih manjšinah narodno ogroženi.

Tak kraj predstavlja tudi Kočevje, ki iz domačega prebivalstva res ne more dajati dovolj dijakov v višjo gimnazijo. Zato je tembolj važno, da ta gimnazija ostane, ker obiskujejo višje razrede dijaki iz drugih krajev naše banovine in ravno ti so nosilci mladinskega nacionalnega gibanja v Kočevju in okolici. Oni so najboljši delavci pri Sokolu, najzvestejši prijatelji Omladin Narodne Odbrane in edini, ki so sposobni vzdržati nacionalno zavest kočevske mladine na primerni višini. Zaradi tega smatramo, da je nujno potrebno pokreniti takoj akcijo za obnovo višje gimnazije v Kočevju! Kočevje je naš nacionalni problem, pri čegar reševanju ne morejo in ne smejo obstojati zapreke samo denarnega značaja. Akcija naj bo široko zasnovana in prepričani smo, da bo tudi uspeša.

Jugosloven pred Jugoslavijo

Za »Našo voljo« napisal prof. Mile Pavlovič.

Akt aneksije Bosne in Hercegovine je bil od strani Habsburške monarhije napad na najelementarnejše pravice našega naroda in kršitev mednarodnih pogodb brez primere. Aneksija je izzvala v vsej Evropi iznenadenje in zadrego, v najširših slojih našega naroda pa vihar ogorčenja. Vsi kot en mož so se vzdignili v obrambo časti, imena in svobode. Kot vžgana smodnišnica je vzplamtel ves narod. Rajši bi v teh usodnih urah poginil, kot dopustil sramoto in ponižanje, da si Avstro-Ogrska prisvoji čisto srbsko ali jugoslovensko pokrajino, ki obsega preko 50 tisoč kvadratnih km in šteje več kot 3 milijone prebivalcev.

Z neodoljivo silo, kakor vulkan, je izbruhnil gnev mladine. Prav vsa se je dvignila proti temu nasilju brez primere in je poklicala v obrambo pred nasiljem velikih in močnih proti malim in slabotnim, ves narod.

Prišli so resni časi. Atmosfera je bila mučna in vnetljiva. Z vseh strani so se glasili protesti mladine in pozivi k obrambi časti in imena, bodočnosti, ugleda in pravice države ter naroda.

Kraljevska vlada je bila v težkem položaju. Zdelo se je, da bo prišlo do burnih dogodkov: atmosfera je bila mučna in vnetljiva, ogorčenje je vzraslo do vrhunca. Akademiki in dijaki vseh

TEHNIČNI OBZORNIK

Kolesa »gosenice« tudi za aeroplane

Poljski listi javljajo o novem izumu mehanika Feliksa Milakowskega, ki je dolgo delal pri Junkersu in je sedaj zaposlen v poljski tovarni Fiat. Ta iznajdba naj odstrani stari nedostatek avijonov, ki so lahko doslej pristajali samo na ravnem in trdnem terenu. Izum je nenavadno enostaven: Avijoni so opremljeni s kolesi »gosenicami«, kot jih imajo tanki, tako, da se lahko gibljejo tudi po valovitem terenu. Milakowski govori o svojem izumu jako oprezno, vendar je pa očitno, da veruje v uspeh. Izum preizkušajo v državnem inženjerskem institutu v Varšavi in rezultati bodo znani v kratkem.

Sovjetska avijatika

Nemški listi posvečajo mnogo pažnje sovjetski rdeči armadi, posebno pa avijatiki, v kateri vidijo največjo silo sovjetske Rusije. Zadnja številka »Glasnika narodne obrambe« prinaša vesti nemških strokovnjakov o hitrem razvoju in vse večji pripravljenosti sovjetskih zračnih sil. Nemški strokovnjaki trdijo, da ima Sovjetski savez 5000 prvovrstnih avijonov in da gradi vodljive zrakoplove z vsebino 80.000 kubičnih metrov. Do konca tekočega leta bo imela sovjetska unija preko milijon pilotov, 500 tisoč šolanih opazovalcev in 500 tisoč pilotov za trimotorne avijone.

Glavna sila leži v bombardiranjih. Lahki aparati za bombardiranje morejo na svoje daljše in krajše polete ponesti 600 kg bomb, srednji in težki celo po 1600 kg. Novejši tip težkega bombarderja nosi lahko 6 ton bomb, ima šest motorjev in doseže hitrost 345 km na uro. Ta težki bombarder je oborožen z dvema topoma, z osmimi težkimi in štirimi lahki mitraljezi. Sovjetska unija se zanaša največ na svoje zračne sile.

Evropske Rusije ni mogoče iz zraka z nobene strani presenetiti. Na ruski sever napad ni mogoč vsled njegovega polarnega značaja, na jugu ima Rusija prijateljski dogovor s Turčijo in Irakom. Na zapadu pa ji niso niti Finska niti Ru-

munijski niti Poljska in druge države resen in nevaren tekmeč.

Situacija Rusije ni v nobenem slučaju nevarna niti na azijskih mejah, niti na skrajnem vzhodu. Nima se bati sovražne akcije s strani Afganistana, Tibeta ali Kine. Prvi dve državi v vojaškem pogledu ne igrata nikake vloge, Kina ima pa dovolj lastnih skrbi. Daljni vzhod je dobro opremljen in zavarovan.

Nemčija ne bi vzdržala napada sovjetskih bombardierjev iz letališč v Ukrajini in Beli Rusiji. Tudi poljske zračne sile ne bi mogle resno ogroziti ruskega zračnega brodograja.

Tako je mnenje nemških vojni strokovnjakov.

Lesni plin za avtomobile

Države, ki nimajo dovolj pogonskega materiala za eksplozivne motorje, se trudijo, da bi dobile trda in tekoča goriva, ki naj bi zamenjala uvoz bencina iz inozemstva. Častno mesto med temi državami zavzema Češkoslovaška, kjer je bil pred kratkim konstruiran nov generator za lesni plin. Radius novih avtomobilov znaša 400 km in ker je ta generator urejen za les, ki je drobno nasekan, je iznajdba velike važnosti za državno obrambo.

Vzporedno s to iznajdbo je neki češki kemik našel novo tekoče sredstvo, ki ima iste lastnosti kot bencin, je pa pri tem dosti cenejše. Ta nova materija se izdeluje iz šote in premogovnih odpadkov, pri produkciji pa se dobivajo tudi važne sirovine za produkcijo eksplozivov.

Tudi v naši armadi so se delali dolgotrajni poskusi, kako naj bi se v slučaju vojne zamenjalo bencin, ki ga država dobiva iz inozemstva. Na podlagi teh poskusov je bilo ugotovljeno, da se more kot izvrstno pogonsko sredstvo za motorje uporabljati mešanica 85% alkohola in 15% svetilnega etra, ki ima večji kalorični učinek kot pa najčistejši bencin. Poskusi so se izvršeno obnesli na aeroplanskih motorjih, pri katerih so potrebne le male spremembe, to pa vsled tega, ker ta zmes hitreje izgoreva kot bencin. V slučaju vojne se lahko Jugoslavija na ta način zelo omeji, kar se tiče uvoza bencina, ker je možnost fabrikacije špirta v naši državi skoro neomejena.

Čuvajmo Jugoslavijo!

vsi, pa tudi ruski narod razumejo upravičenje stoletnih naporov našega naroda za svobodo in uedinjenje. In dočim je Petrograd vabil s svojimi razvedrili, zabavami, gledališči, bioskopi, plesišči, vošnjami, izleti, je bil kraljevič Aleksander odposlanstvu pri vsakem delu neutrudljiva desna roka.

V tem času je stanoval v carskem Zimskem dvoru na tisti strani, ki je gledala na ogromen trg, imenovan Dvorska Plošča. Delegacija je pa bila nastanjena v Litejni ulici, nasproti srbskega poslanstva, blizu Nevškega prospekta, glavne petrograjske arterije. Ves svoj izvenšolski prosti čas je kraljevič neutrudljivo delal z delegati. Zvečer pri kosilu je bil vedno kak član delegacije njegov gost. Najobičajnejši dnevi gost je pa bil prof. M. Pavlovič, potem prof. Belić, M. Demović in dr. I. Tajković.

Kraljevič se je kot mlad in temperamenten človek najbolj zanimal za vprašanja, ki so tikala vso srbsko-hrvatsko mladino tistega časa. Imel je tudi ideologijo, razumevanje in nazore kot da je živel s to mladino v Beogradu ali Zagrebu. Ideja uedinjenja je bila Vjernju, Evangelij vsega mladega naraščaja. In nekega od prvih večerov, ko se je v njegovem stanovanju razvijal živahen in razburljiv razgovor o bodočnosti našega naroda, je on nenadoma vprašal Demovića in Pavlovića:

— Kaj pa vi prav sedaj mislite o bodočnosti Srbije?

srednjih šol so opustili po šolah vsako delo. Reka razburjene mladine je dohajala po ulicah proti dvoru in ministrstvu zunanjih zadev. Kot bučni valovi razburkanega morja so se razlegali gromoglasni vzkliki: »Doli uzorpariji! Doli roparji!»

Minister zunanjih zadev dr. Milovanović je takoj poslal odposlanstva v razne evropske države, da bi njihovi člani razložili angleški, francoski, nemški, ruski in italijanski javnosti nasilje in krivico, ki jo je avstro-ogrska vlada vršila nad našim narodom.

Tako odposlanstvo je odpoštovalo tudi v Petrograd, kjer je znalo že prve dni po svojem prihodu razburkati ne samo petrogradski in moskovski tisk, Gosudarstveno dumo, temveč tudi vso rusko družbo.

Že prvi dan po svojem prihodu v Petrograd je odposlanstvo dobilo še enega sodelavca, nenavadnega, neumornega in jako vplivnega. Bil je to dvajsetletni mladenič, študent Paževskega korpusa, Kraljevič Aleksander Karadordevič.

Dela je bilo čez glavo in člani tega odposlanstva se še danes spominjajo njegovega vdanega in navdušenega sodelovanja. Ta mladenič je na daljnem severu občutil isto, kar so povsod občutili neštevilni tisoči jugoslovenske mladine. On je, vznešen od navdušenja za narodne ideale, ves svoj prosti čas porabil izključno za to, da rusko javno mnenje in visoki krogi dobijo jasno sliko o našem narodu izven srbskih mej in da

Š A H

POROČILA IZ ŠAHOVSKEGA SVETA

Ker se mnogo srednješolcev zanima za kraljevsko igro, bo naš list stalno prinašal šahovsko rubriko, ki bo priobčevala poleg raznih novic in poročil s šahovskega sveta, tudi razne probleme, otvoritve, zanimive končnice ter temu pripadajoče partije.

Mnogi dijaki, ki imajo veselje do šaha, ki je gotovo mnogo koristnejši od kart in drugih takih družabnih iger, pridejo do nepremostljive ovire, namreč, da si ne morejo nabaviti odgovarjajoče strokovne šahovske literature.

Zato bo naša rubrika prinašala vsakokrat tudi nekaj šahovske teorije, ki bo posebno dobrodošla onim, ki nimajo dovolj sredstev, da bi si mogli kupiti primernih knjig za svoj studij.

V Zopotu (Gdansk) se je pred kratkim odigral match (meč) med Nemčijo in Švedsko, ki je na Varšavski olimpijadi zasedla II. mesto in dobila naslov evropskega šahovskega prvaka. Nemčijo so na tem matchu zastopali: Bogoljubov, Kellstab, Richter, Carls, Švedsko pa: Danielson, Stahlberg, Stolz in Larson. Kljub temu, da je v švedskem moštvu igral Larson, mesto mnogo boljšega Lundina, so zmagali Švedi nad Nemci z razliko 17:15. V nemškem moštvu je posebno slabo igral Bogoljubov, kar je vzbudilo precejšnjo senzacijo.

V matchu za svetovno prvenstvo bo Aljehin pokazal, če je vreden nositi šahovsko krono. Vsekakor je dr. Euwe jako nevaren nasprotnik, ki se je za boj sistematično pripravljal, dočim se je Aljehin precej izčrpal na turnejah po inozemstvu. Tako je na simultanki v Rigi doživel hud poraz, pa tudi na olimpijadi v Varšavi ni igral najboljši. Dr. Euwe je študiral pri prof. Bukerju, ki je mednarodno priznan teoretik otvoritve ter igral na Dunaju s Flohrom. Seveda se bo Aljehin pri matchu bolj potrudil in nas lahko, kakor se je to večkrat pripetilo, tudi topot presenetil z novimi uspehi. Match je že pričel in je dr. Euwe dobil že eno partijo, tri pa izgubil.

To vprašanje ju je za trenotek iznenadilo in zmedlo. Vedela sta, da je optimizem obeležje mladosti, toda nista pričakovala, da je mladi Kraljevič uveden v vprašanje jugoslovenskega jedinstva in ideologije mladega pokolenja. Demović je predlagal spajanje Črne gore s Srbijo. Pavlovič je ta njegov predlog dopolnil s pridruženjem Bosne in Hercegovine, kot, da bi bilo to odvisno od njunih političnih škarij. Kraljevič pa je to pripovedovanje pazljivo poslušal, ali bil je vidno nezadovoljen. Trenotno se je obrnil, stopil k zidu, ki je na njem visela velika karta Balkanskega polotoka in pričel risati s kažiprstom po karti.

— Tako, je rekel, to je vaša država, vaš projekt. In ko se je obrnil k sobesednikom:

»Kje vam je pa stara Srbija, kje Makedonija, zibelka naše stare slave in veličine?«

Oba gosta sta se zmedeno spogledala in pihala s svojimi odgovori.

— Seveda... Prav imate... Razum se. Tudi to pripada tej zajednici.

Kraljevič, vznešen od svoje ideologije in prepričanja nadaljuje s še večjim ognjem.

— Kaj pa mislite za Dalmacijo in Boko?

Nova zadrega in oba soglasno odgovarjata. —

— Pa, veste, Visočanstvo, tudi to, seveda... Primorje... pljuča; to bi moralo biti najpoprej.

V Zemunu, kjer se je igral Levinov spominski turnir, je zmagal s 10 in pol točke beograjski mojster Tomović. Tik za petami mu je sledil Tot, ki je imel v predzadnjem kolu še isto število točk z Tomovićem. V zadnjem kolu pa je izgubil s Petrovičem ter tako prišel na drugo mesto. Tretje mesto je zasedel R. Savić.

V okviru otvoritve nove sezone je priredil »Sentspeterski šah. klub« v Ljubljani simultanko, katero je igral Jože Šorli, eden najmočnejših ljubljanskih šahistov. Dobil je 16 partij, 8 izgubil in 2 remiziral. Dobili so Wagman, Majcen, Jerančič, Kapus in drugi, remizirala sta pa Jeretin in Jurčič. Prireditelj je v vseh ozirih najlepše uspela.

VESTI OMLADINE

Ljubljana

Ljubljanska sekcija Omladine NO, izpolnjuječ vestno svojo nalogo, prireja redno štirinajst-dnevne sestanke z nacionalnimi ali poučnimi predavanji v svojem lokalu, ki se nahaja v areni Narodnega doma. Brat mestni starešina poroča o važnih zadevah, ki zanimajo naše Omladince.

Kdor želi z nami sodelovati ter se poglobiti v naše nacionalne probleme, tega vabimo, da stopi v naš krog. Naše društvo ni politično. Naš smoter je, da vzgojimo državljane, ki bodo poznali svojo domovino in njeno preteklost, ki bodo služili njenim najvišjim interesom in tako ustvarjali njeno bodočnost, ki mora biti boljša in lepša.

Prihodnji sestanek se bo vršil v soboto dne 19. t. m. ob pol 8. uri v društvenem lokalu. Lokal, v katerem so vedno na razpolago razni časopisi, je odprt dnevno od 8. do 20. ure. Vpis novih članov se vrši med uradnimi urami.

Zmotil se je

Sladko ginjen gospod Smola zapuša bar. Tako težavna je pot, tako težke so noge.

»Preskrbite mi voz,« reče gospodu v uniformi, ki stoji pred vrati.

»Oprostite,« se ogorčeno oglasi gospod. »Jaz sem kapetan!«

»Potem pa pripeljite ladjo!«

Student paževskega korpusa riše s prstom po karti vse širši krog in v svojem navdušenju vpraša z višjim glasom:

— Kaj je? Ali ne marata Hrvatske v to družbo? Odklanjata Vojvodino, kaj? Ali jih prepustata na milost in nemilost črnorumenemu orlu, da jih uniči?

In plamteče in navdušeno z ognjem globokega prepričanja:

— Če ni zgodovina nesmiselno pripovedovanje dogodkov; če v zgodovinskih dogodkih v naravi vladajo zakoni in če je v njih kaj reda in logike, potem se bo tudi z nami zgodilo tisto, kar je bilo s Francijo in Nemčijo, s Turčijo in Italijo...

— Srbohrvatija! vzklika Demović.

— Hrvatosrbija! dodaja Pavlovič.

A Kraljevič, ki dobiva vedno več poleta v svojem tolmačenju uvideva, da ima res prav, razmakne z obema rokama in uporno dopoveduje.

— Niti eno niti drugo, temveč ime, ki obstoja še od Napoleonovih časov in še od mnogo poprej; to je ime, ki ga spominjajo Dositej in Vuk, pa Tomazeo in Strossmeyer in Gaj in Zmaj in vsi do Skerlića; in ki živi v dušah vseh nas mlajših, novega pokolenja celokupne srbohhrvatske pa tudi slovenske mladine. Poglejte malo globlje v zgodovino in poglobite se v smisel njenih zakonov, pa ko se boste vrnili domov, se pripravljajte, da postanete nekaj več kot so samo Srbi

IZ UREDNIŠTVA

Tovariši!

Z današnjim dnem smo pričeli izdajati svoje novo glasilo, ki si bo prav gotovo osvojilo srca vse naše jugoslovenske misleče mladine. Da je bila potreba po tem listu, posebno še v sedanjih časih, velika, je razumljivo. Dočim se razvija realno življenje, v katerega vsled svoje mladosti še ne moremo posegati, mimo nas, pa ostajamo deloma neobveščeni, a deloma celo popolnoma pasivni napram vsem perečim vprašanjem sedanjosti. Šola nam ne more nuditi vsega. Že njen sistem je tak, da nas uvaja le preveč v nesamostojno delo. Mi pa potrebujemo torišča, kjer bi pokazali in povedali, kaj znamo in kaj hočemo in tudi, česa smoremo. Zato smo se vsodbujeni od mnogih zramen odločili, da pričnemo izdajati naš list, ki bodi glasnik naše volje, da vzgojimo Jugoslaviji res jugoslovensko mislečo, borbena in pošteno generacijo.

Oklenimo se svojega lista z vsem mladeniškim ognjem, položimo vanj svoje čuvstvanje in iščimo novih poti, ki so potrebne, če hoče živeti jugoslovanski narod res v lepši in svobodnejši bodočnosti.

Uredništvo.

Našim čitateljem!

Če ni prva številka »Naše volje« taka, kot smo si jo želeli, je vzrok v zunanjih činiteljih. Gotovo je, da bo druga še mnogo zanimivejša, prinesla bo nove rubrike (sport, filatelija, politični abecednik itd.), v njej bo našla mesto tudi posvetovalnica, v kateri bomo dajali tovarišem nasvete na njihova vprašanja.

Dopisujte v naš list! Prispevajte po svojih močeh, da boste tudi vi imeli prijetno zavest, da je uspeh našega lista vaše delo. Pošiljajte nam svoje literarne prispevke, pošiljajte članke, ki zadevajo življenje našega dijaka, naše mladine na vasi, zapisujte svoje plodne misli in nam pošiljajte v objavo. »Naša volja« mora postati glasilo vse naše mladine in zato mora tudi mladina prispevati svoj delež.

V prihodnji številki bomo razpisali nagradno anketo.

Uredništvo.

in samo Hrvati, namreč da boste prav vsi Jugoslovenci.

To ni bila lekcija, naučena iz zgodovine književnosti, ker se o tem v Paževskem korpusu ni niti predavalo; te misli niso bile vzete iz nikake razprave ali članka. Iz tega princa je govorila zares jugoslovenska duša; govorilo je že izdelano prepričanje — taisto prepričanje, ki je v celokupni srbo-hrvatski omladini vzbudilo občutek ponosa, časti in brezmejnega ogorčenja v trenutku, ko so pohlepni avstro-ogrski osvajači proglasili aneksijo Bosne in Hercegovine.

Politični dogodki so se razvijali nenavadno hitro. Kmalu je prišlo prestolonasledstvo; potem balkanska osvobodilna vojna, nezaželeni srbsko-bolgarski spor, velika evropska in svetovna vojna, odločilne borbe, zmage, katastrofa, zapuščanje domovine, Krf in Vido, ustvarjanje solunske fronte, prevzemanje vrhovne komande in vodstva operacij, obupni napor, preboj fronte, preganjanje sovražnikov, osvobodjenje in uedinjenje, prvi december l. 1918. in kot krona vsega — Jugoslavija...

Ni bilo potreba več kot 10 let, da so se predvidevanja 20letnega študenta Paževskega korpusa uresničila in da je bil tudi tvorec Jugoslavije prav tisti študent Paževskega korpusa, Kraljevič Aleksander, ki je dne 1. decembra 1908. leta predvideval že 1. december 1918.

M. Pavlovič.